

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijk en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

De Vaderen, ofte het tweede deel van de derde dagh der ...

THE HISTORY OF THE

REIGN OF THE

EMPEROR

OF THE

EMPEROR

OF THE

OF THE

OF THE

BY

JOHANNES SEUTER, Boekverkoop in de Nieuwe

1798.

DE UYTGEEVER AAN DEN LEEZER.

Niemand twijffele, of dit vertaalde Dichtwerkje is uyt de pen des *Dichters* (by uytſtek dus genoemd voor den *Vader der Nederduyſche Poëzy*, ik meen *J. V. Vondel*) gevloeid: ſchoon het zelve noch onder zyne oude Rymen, noch van het zelve in zyne Leevensbeſchrijving onder de dichten, die omtrent den zelfden tyd, en vroeger van hem te voorchyn kwamen, gerept wordt, als het tooneelſpel van 't *Pascha*, 't welk in den jaere 1612. aan den dag kwam, zyn eerſte Loſzang over de *Scheepsvaart der Vereenigde Nederlanden*, in den jaar 1613. enz. de *Waarande der Dieren* 1617, en daarna *Godts Helden*, met het *Treurſpel van Jeruſalems Verwoeſtinge*; ook de *Heerlykheyd van Salomon*, mede uit het Franſch van den Heere van Bargas; voorts de *Gulde Winkel*, welke meermaalen gedrukt, en thans den bekenden bondel zynere Gedichten helpende uytmaaken, hy tot naarder kennis gekomen, alle, (uitgezeyd het verwoeſte Jeruſalem) met eenen ſtreek heeft doorgehaald, en niers daar van voor zyn werk willen erkennen, noch onder de dichten der volgende tyden plaats gunnen. In zyn Leeven bladz. 13. 15.

't Is niet wel te denken, dat de Schryver van zyn leeven, in alles des aangaande zo grondig onderricht, geen kennis aan dit werkje gehad zou hebben; voegelyker, dat hy, de Dichter het naamaals met de opgetelden afgekeurd, en uytgemonſterd hebbende, het willens en weetens of overgeſlagen, of wegens zyne kleynheyd, of by verzuym over 't hoofd gezien heeft.

De blyken, die 't hovengezegde ſtaaven, zyn dat, of wel de eerſte druk des jaars 1616, niet met *Vondels* naam

DE UYTGEEVER AAN DEN LEEZER.

op den voorgevel pronkt, zyn zinspreuk nochtans, *Door een is 't nu voldaan*, door letterverzetting (*Anagramma*) zyn naam *Joost vander Vondelen*, gelyk hy toen schreef, onder 't volgende Klinkdicht, 't geen ook onder zyne Klinkdichten bladz. 305 van 't 1 Deel zynr Poëzy, maar beschaafder en vloeiender te vinden is, gelezen wordt. Zyn leeven bladz. 88. en *Z. Heins* dit werkje zyne berymde vertaalingen van den Heer van Bargas werken, in den jaare 1621. gedrukt, zo wel als de *Heerlykheyd van Salomon*, vertaalt, (dus staat 'er voor beyder inhoud) door *J. V. Vondelen*, zeker niet zonder *Vondels* toestemming, als hebben de een Lofvaers op gemelde werken gemaakt, ingelascht heeft.

Op dat den Hoogschatteren van *Vondels* naam en kunst niets zynr werken, zo veel 't mogelyk is, ontstaa, heb ik dit, der vergeetelheyd, waar aan het toegeëygend scheen, onttoogen, als waar aan niet meer gedacht, en waar van niet meer gesproken wierdt, als of het niet in de waereld veel min in druk waar, op de pers, en vervolgens weder in het licht gebracht, gelykvormig van papier en letter, met zyne andere werken, zonder de minste verandering in taal en rym, en zo het de Dichter eerst algemeen maakte.

I N H O U D T.

Dit stuck-werck vervaet de verklaringhe vant ghene *Mofes* verhaelt int 22. Capittel *Genesis*, hoe Godt Abraham verfocht, ende hem beval synen Sone *Isaac* te brengen op eenen berg, om aldaer geoffert, tot een *Holocaustum*, dat is, onthalt, daer na ontledet, ende van synen Vader Gode geoffert te worden. Onse dichter heeft syn bedenckinge over soo grooten geheymenisse, en teeckent aen de voornaemste omstandicheden desselfs. 1. Kerstelijck, stelt hy voor oogen, de goede onderwijfinge, ende opvoedinge van *Isaac*, *Abrahams* genegentheyt nevens soodanighen Sone. 2. Ten tweeden, de versoeckinge van den waren Godt, de welcke de sijne grondeert gantsch op andre wijze, als wel de *Sathan* den *Menschen*. 3. Ende overmits men uyt den text verstaet, dat de Vader was bevolen synen Soon te offeren, s'daegs te voren, eer hy op trock, om Gode te ghehoorsamen, soo vertoont de Dichter ten derden de groote aenvechtingen, die *Abraham* al den nacht in syn ghemoet hadde, int overdencken vant gene hem belast was. Hier over worden dan wijtloopich voorgesteld, alle de tegenwerpingen vande natuerlijcke hertzneigingen, om *Abraham* af te keeren, van Gods bevel te ghehoorsamen: daer by, de verantwoordingen van den Gheest Gods in syn getrouwe dienstknecht, de welcke overwinner blijft, besloten hebbende synen last te voldoen. 4. Ten vierden, beschrijft hy syn reyse nae den bergh, de nieuwe aenvechtingen van *Abraham* en *Isaac*, daer na haer beyder Geloove, ende de geluckige uytganch van haer vrywillige gehoorsaemheyt, de Heere haer op 't uysterste te kennen gevende, de reste van syn verborgen wille over sulck een versoeckinge. Sluytelijcken, de Dichter hebbende *Abrahams* geloove groot gemaect, ende tselve tegen-gestelt de wreede en mensch-verdichte Godsdiensften der afgodische Heydenen, dewelcke hare kinderen den Duyvel, ende niet Gode opgeoffert hebben, toont het ware wesen van dese schaduwe. ende de t'samen-stemminge die daer is tusschen *Isaac* en *Jesum Christum*, het Lam Gods voorgeschiedt ten brand-offert tot quijt-scheldinghe onser sonden.

NB. KLINCK-VEERS,

O V E R

ABRAHAMS OFFERHANDE.

D'Oud Vader ſijnen Soon brengt met bedroefder zielen
Op 't rijfende gheberghte, op dat hy 't altaer ſprenght
Met 't bloed ſijns lieven kinds, en 't vuyr 't koud lichaem ſchenct,
Hy bind hem d'armen vaſt, en doet hem neder knielen.

De *Liefde* 'tvuyr ontſonct, om't ſlacht-ſchaep te vernielen,
't*Geloof* dat houdtet tou, daer't Lam mede is gheſtrenght,
't*Hoop* 'tſtael den Vader langht, die flux den ſlach aenbrengt,
De Dood is al ghereet, om Iſack ziel te grielen,

Maer 's Heeren Enghel (die om s'vromen legher waecht)
Abrahams arm verlet, en't droevich treur-ſpel ſtaecht
Van Vader en van Soon, van twee beſtorven herten.

Nature by gheval van veers ſach't ſchou-ſpel aen,
En riep, o ſterck gheloof! wat durfdy niet beſtaen!
Een Vader ſlacht ſijn Kindt, en derf de doodt uyt-terten!

Anagramma,

Daer een iſt nu voldoen.

NB. Op de volgende wyze verbeterd in 't 1. D. zyner Poëzy bladz. 109.

KLINCK-

K L I N K - D I C H T ,

O P

ABRAHAMS OFFERHANDE.

d' **A**ertsvader leit zyn zoon, de hoop van zoo veel Zielen
Den bergh gewilligh op, opdat hy 't eenig pant
Hier offere voor Godt, en overgeef ten brant,
Hy bint hem d'armen vast, en laet het jongske knielen.

De liefde ontvonckt het vier, om 't offer te vernielen.
't Geloove houdt het Lam gebonden by den bant.
De Hoop geeft Abram 't zwaert in zyne rechte hant.
De Doot is al gereet, om Isaks bloet te grielen:

Maer d'Engel, die met lust om 'svromen leger waekt,
Den wreden slaghe belet, het bloedig schouwspel slaekt
Van vader en van zoon, twee onbestorve harten.

Natuur van verre zaghet het schriklyk treurspel aan,
En riep, O sterk Geloof, wat durstge niet bestaan!
Een vader slaghet zyn kint, en durft de Doot uittarten.

AAN DEN DICHTER, OP DEN HERDRUK DER VADEREN.

Het belge, noch ontruft de rust van uwen geest,
Dat deeze *Vaders*, in uw jeugd berymd voor deezen,
Maar toen ge een Vader in de Dichtkunst wierdt, verweezen,
Als niet te juyft geschoeid op uwe juyfte leeft,

Herschynen in het licht, en pronken onbevreesd
Met uwen naam, alom en niet genoeg gepreezen,
Waar door ze zullen zyn met greetigheyd geleezen,
En om hun sterk geloof, geroemd van dieze leeft.

Al spreekenze geen taal, zo glad, als uwe *Maagden*,
Ze spreken naar hunne eeuw en tyd: en wis behaagden.
Ze keurige ooren, toen ge hen te voorschyn bragt.

Denk geen verkleyning van uw' lof hier door te hooren.
Men groeit tot Meester op; men wordt die niet geboren:
En 't eerste wordt om 't laatste, en 't minst om 't meest geacht.

*Crescit occulto velut arbor ævo
Fama Vondeli.*

DE VADEREN,

OF HET

TWEDE DEEL

VAN DE DERDE DAGH DER TWEEDER WEKE,

Vervatende

ABRAHAMS OFFERHANDE.

O Bartas! Vranckrycx roem, onsterlijcken Gascon!
 Duld dat ick bleecke sterr' mijn licht scheppe uyt u Son,
 De bleeke sterre hoe doof, en droef datse is van luyster,
 Hoe seer sy s' daeghs haer schaemt, so straeltse noch in 't duyfter:
 Soo kan oock erghens ick (daer s' Werelts aengesicht
 V goude tourtse ontbeert) noch lichten met mijn licht,
 'Ter tijdt ghy weer vergult met uwen glants de daken,
 Wanneer mijn lampe uyt gaet, en ophoud van te blaken.
 Ey! Goddelick Poët, mocht ick myn daghen langh
 Onaenghenaemste krael, navolghen u ghesangh,
 Daer in t' ghewyde Choor, ghy Priesterlick, den Heere
 'T soet reuckwerck zyt ghewoon t' ontfeken van zyn eere,
 En daer met Jesse Soon, soo vuyrighlick, en kuyfch,
 V d'yver schier verslind van s' Heeren heylich huys,
 Hoe sou ghelijck een Hart, myn Hert van vreughden springhen!
 Maer arme Dichtèr swyght, en hoort zyn Musa singhen.

*Zedig oor-
 lofs-versek
 des vertael-
 ders aan den
 Dichter,
 melchers ge-
 leerde ver-
 sen hy verro
 boven dese
 vertalingh
 waardeert.*

S Vlcke heeft een hemelsch loth, die sproot uyt vromen bloede,
 Die s' vroeden Tuchtigaers onstrenghe kinder-roede,
 Van kindts been af ontsagh, en boven al de gheen,
 Die hingh Godt-vruchtigheyt onnoosel aende speen.

*1. Willende
 spreken van
 Isaac, so seld
 by voor een
 algemeyne
 sprecke, do*

A

Sulck

welcke hy
pact tot dit
van God ge-
regens hint.
De voor-
naemste deel-
len van dese
feyeninge
bestaende
in de liefde
en eerbiedig-
heid neffens
zijnen He-
melschen en-
de Aerdi-
schen Vader.
Abrahams
liefde neffens
Isaac,

2 Waer wt
volght de
verfoechin-
ghe Gods.

Verschil-
lende van
Satan, ende
der men-
schen bece-
ringen, ge-
lijck wi-
wijst de
vergelijc-
kinge van
God, en de
Satan in
dese.

Item hy
de vergelijc-
kinge van
dien van den
Mensche en-
de van Gods.

Sulck heyl heeft *Isac* wel, maer noch 't welck is te loven,
Zyn vlyt d'opvoedingh gaet en zyn gheboort te boven:
Zyn wysheyt, zyn gheloove, en zyns gheests kloeck begryp,
Zyn met zyn wulpsicheyt daer, en voor zyn jaren ryp.
Noch jongh, en teeder zynde is Godsdienst zyn hanteringh,
Met yver houd hy sich verplicht aen s' Vaders leeringh,
Neemt op zyn voorbeeldt acht, zyn daden hy bespriet,
En schept een nutte lesse aen 't minste dat hy fiet.
Elck woort is hem een roede, hy komt door vlyt al nader,
Jae voorcomt d'heylghe lust en wensch van zynen Vader.
En oft schoon. *Abraham* in al 't ghene hy beooght,
Sich schickelicken, wys, en welghematicht tooght,
Als oft zyns Soons bedryf hem nimmer kon vernoeghen:
Soo laet doch t'Vaderlijck gemoet sich niet te wroeghen.
Zyn liefd' breeckt erghens door, en t'oogh staert ongherust,
En blyft ghelyck ghehecht aen *Isac* zynen lust.
De spieghel zyns gesichts, is *Isacx* soet aenschouwen,
En naulycx and'ren naem de Vader heeft onthouwen.
Nu God die deses liefs volmaecktheyt gade slaet,
Acht sulcx bequame stof, waer door hy met der daet,
Mach proeven zyn geloof, bekoort hem boven and'ren,
Doch niet als Satan doet, oft menschen doen malcand'ren:
D'erf-vyant alles goets ons steeds ter hellen treckt,
En God ter havenwaerts, die tot den leven streckt;
Dees, tot de wortel toe, ons hoop waent uyt te rucken,
Die, van stantvasticheyt gaet t'zeghel daer op drucken.
D'een vleyt ons tot het quaet, en d'ander tot het goet,
D'een van 't Christ'lyck beroep ontslaen wil ons ghemoed,
En d'ander 't hert zyns Kercx bevestight lancx hoe styver,
Met een onleschlyck vuur van wonderbaren yver.
En s' Princen twyffel die sich geern versekert sach,
Van s' knechts getrouwicheyt, of hy 'er op steunen mach,
Ontwakende overleght, oft oock zyn woorden schillen,
Waer in sy met zyn doen en wercken stemmen willen.

En

OF HET TWEEDE DEEL. 3

En om wel te doorsien de vroomheyt zyns ghemoets,
 Beproeft met t'aenbeeldt hem met hamer en met toutz.
 Maer Godt de zyne niet door d'enghte laet passeren,
 Van zyn becooringhs sifte om therte haer te gronderen,
 Vermidts hy yeder kent, en grondelicken weet,
 Elcx doen, selfs eert tgedacht des menschen heeft ghesmeet,
 Dan wel omt heylich zaet, haer sterck gheloof, te toonen,
 En haer stantvasticheyt als sonderlingh patroonen.
 Oock buytens tyts God niet haer overlact met kruys,
 Noch soo fluxx alse zyn dienstknechten van zyn huys.
 Want leerlinghs noch te swack mocht haer de moet ontglyden,
 En swacke scheepkens licht in d'afgront schipbreuck lyden.
 Tgeloove nau ghelijck een tedre bloeme in 't gras,
 Sou stuyven over 't velt, voor s'eersten wints gheblas,
 Haer beuckelaers te dun voor sulcken herden slaghen,
 En sy te weecklijck noch tot sulcken last te dragen.
 Maer dan, wanneer allencx de Goddelicke loten,
 Haer wortelen in 't hert diep hebben ingheschoten,
 En als haer d'hals-kraech is strydlustigh aenghepast,
 Welcx dickte schroomt noch quaen noch gheenderhande last.
 Ghelijck als *Abraham* die in t' *Gheleove* ervaren,
 In Liefd', Rechtvaerdicheyt en Sterckte voor veel jaren,
 Sich selfs onbuyghlick toont, en die als hy de krans,
 (Nae d'eenfaem ballinghschaps zyns lieven Vaderlants,
 Nae s'broeders kluyfteringh', nae 't missen van zyn schoone,
 En d'al te droeven ban van Agars zynen Sone)
 Als Overwinner draeght, versocht wort van de stem,
 Die s'Herders kruyn vaeck ciert met 'sKonincx diadem.
 O stemme! u stemme dan my niet en laet ontbreken,
 Wilt met een Godlick vuur myn borst van nieus ontfteken,
 Verheft my boven my, dat d'op en d'onderganch,
 Verbaese, om *Abrams* daed de stof van myn ghesangh.
 O *Abram*, *Abraham*, roept t'eeuwich Godlick wesen,
 Ick ben u God, u loon, en Koningh uytghelesen,

*Heedanich
 de becooringh
 Godes sy.*

*Tot wat
 rynde sy
 strecke.
 In wat tijt
 hy syn kin-
 deren ver-
 soekt.
 Verscheyden
 treffelijke
 gelijkenis-
 sen die hier
 toe passen.*

*Totryge-
 ninge van 't
 gene in t'ale
 gemein ge-
 slyt is aen
 den persoon
 Abrahams,
 dienaar
 Gods, en te
 voren in
 verscheyden
 manieren
 geoeffent.*

*3. De
 Dichter
 aanroep
 Godt, om die
 genade te
 erlangen,
 dat hy dese
 verreckin-
 ghe oecde*

maech be-
schrijven.

Bevel van
God Abra-
ham gedaen
om Isaac te
offeren, ter
plaatsen die
hem sonde
worden ghe-
wesen.

Gelijcke-
nisse uit-
druckende
Abrahams
ontsetheyde
over dit be-
vel, syn
gheselsenis-
se, en syn
wesen.

De na-
tuurlijke
hertzeiging
doet syn
kracht.

Sijn rede-
nen om dit
gebot niet te
ghehoorfa-
men zijn
dese.

1. Isaac
onnoselheyt,
de isefde en-
de soetheit
van Isdani-
gen Soen.

2. Van een
nen Sone die
van syn
Vader en
yder bemind
wordt.

3. 't Is ten
ken natuer.

4. Beter
waer het de
Vader als

Klimt op nae *Salems* steylte, en van medooghen vreemt,
Vergiet t'rood bloed uws Soons, en *Isac* t'leven neemt,
Doorkerft hem met u stael en schenct zijn vleesch t'vergrammen,
En teeder jongh ghebeent te sparcken inde vlammen.
De gheen die sluymrich droomde, en t'oogh ten halven loock,
Sagh soo hy waende eens gheests al t'yffelick ghespooch,
Sich onder 't decksel school, en anxstigh t'eenemaalen,
Mocht voor een halv' uur nau den adem weer herhalen,
Niet anders *Abraham* van sulcke een stem sich haest,
Met druck bevanghen vindt, en is al heel verbaest,
Zyn aensicht is alree doodverwigh en tonvreden,
Eens Winters strenghe koude ontfeld hem al de leden,
En syghende ademloos ter aerden neer van schrick,
Besturven en verbleekt wort op een ooghenblick,
Een dood-sweet hem al tlyf bevochtight door 't verstooren,
De sprake hem gantsch begeeft, hy kan noch sien noch hooren,
Maer als hy wat becomt en schept des levens lucht,
Stort hy twee tranen uyt, tot tweemael hy versucht :
En spreekt: o wreedt bevel! dat ick goets moets een teder,
Ontwapent Jonghelingh sal wreedlick slaen ter neder,
Dat ick een vrient sal doon, dat ick myn hant bespreng
In 't bloed myns weerden Soons moordadich en te strengh :
Van welcken sone helaes! van *Isac Abrams* eenen,
Die oyt in vriendlickheyt een Enghel heeft gheschenen,
Van *Isac*, die in deughd verstreckt elcx voorbeeld meest,
Van *Isac*, jong en wulpsch, maar oud en grys van gheest,
Van *Isac*, 't heyl van d'onse, en der nabuyren smerte,
Die 's Vaders leven is, en 't herte van syn herte,
Dat een vervloecht Altaer ick weecke met 't bloed-root
Des lendens, die wel eer uyt myne lenden sproot,
Ach waert noch uyt myn dgye, o klein verlies eens Menschen!
O licht-vergheten schade hoe gheerne wilde ick 't wenschen.
Ick oud en vruchteloos, slacht d'hollen Eyck, die naeckt,
Mismaekt en bladerloos, gheen schaduw langher maeckt,

En

OF HET TWEEDE DEEL

5

En tot de wortel toe verdort, niet om verflimmen
 Alleen voor 't veyl verstreckt een ladder om te klimmen.
 Maer Isac zynde ontsielt en misse ick niet alleen
 De name, die my was door s'Hemels gunst bescheen,
 Maer vind my oock ontbloot met een van soo veel neven
 Als zands wert aen de strangh van Moria ghedreven.
 Vermooght ghy wreedten arm, de snede van u zweerd,
 Te vellen in 't teer hert van Isac lief en weerd?
 Verseker, ick waer doot van ancxt en van benoutheydt,
 Ontweldighde ick myn Kind de krucke van myn outheydt,
 Myn troost, myns herten lust, myn wit daer ick naefschiet,
 Niet d'hant eens sellen beuls in 't midden van 't verdriet.
 Maer laes! sal ick verdoen? ô wreedtheyt uytghenomen,
 Helaes sal ick verdoen die van my is ghecomen?
 Doorwonden syne borst en met bebloede vuyft
 Hem 't hert uytrucken, t'wyl daer 't leven uyt verhuyst?
 Sal ick d'aenvangher zyn van sulck een woest beleeden,
 't Ghewyde Altaer beslaen met syn ghescherfde leden?
 Syn vleesch en beenen braen, dat t'slibbrigh inghewandt
 Al sperkende voor my tot stoffe en asch verbrandt?
 't Gedacht alleen van sulcx can s' Vaders gheest ontroeren,
 't Is voor de wil te wreedt, ick swyg van uyt te voeren,
 Wie wil, wie sal, wie mach syne hand alsoo bebloedt,
 Ick mach noch wil gheensins my toonen soo verwoedt,
 Noch doen 'tgeen God beveelt, God syns verbond aenvangher,
 Blyft dan de pylaer niet van trou noch waerheydt langer,
 Maer handelt trouweloos, breeckt 't ghene hy heeft ghesticht,
 Doet 't ghene hem best bevalt, laet sich beweghen licht
 Met aller winden drift, en soo veele eeden strecken,
 Tot stricken om alsins de vromen in te trecken,
 Nu sal hy toefegh doen en sweeren by zyn al,
 Dat eenmael *Isacx* zaet dit Landt bevolck'ren sal,
 Dit Landt daer in ick zwerve, en dat myns Soons gheslachten
 Hy als een deessem sal van syne goedtheyd achten.

het Kind te offeren.

3. In Isack is al de werelt besloten.

6. Tis onmogelijk sefel te mogen wesen.

7. En in alle manieren onmogelic dat een Vader syn soen sal dooden, daer na ontleden en verbranden.

8. De gedachtenisse heeft in alle manieren een afgryzen van zulk een daed.

9. In wreedte kin men niet Gods niet geboorsamen.

10. Gods magh bemselfs niet weder spreken.

A 3

Nu

12. Het
woord Gods
magh niet
gebrooken
zijn, noch
het gehoort
van de synen
omgeflooten.

Antwoor-
de van de
Geest Gods
teghen de
natuerlijke
ghewogen-
heydt en
haer byge-
brochte re-
denen.

De natuer-
lijke ghene-
genheydt
verant-
woort haer.

God wil
geen on-
rechtver-
dicheyt.
Hy heeft de
doodslaghe
nydrucke-
lijke verbo-
den.

Antwoor-
de van de
Geest Gods.

Nu willen wederom dat ick den ghenen krenck,
Daer al myn hope in rust, dat ick de Wereld drenck
Int bloed eens ionghelincks, en eens slaghs niet en spare,
Te rooven *Isac* 't hooft, en 't hooft van dese schare,
Die 't brandent wierooch sal tot d'eer syns naems besteen,
Hem vullen 't oore en 't oogh met weldoen en ghebeen:
Syn woord sal logen zijn, God selfs sal met God stryden,
En 't ghene hy my beveelt 't beloofde niet kan lyden,
De grondvest myns gheloofs 't gheloove heel ommestoot,
Oft ick syn Wetten eere oft niet, ten is gheen nood:
Wat segghdy *Abraham*? gy soud u licht verrasschen,
Den ghenen, die herbaert den *Phænix* uyt syne asschen,
En uyt 't welruyckend graf van eenen kleynen worm,
Een bonten Voghel weckt, nae s'eerstens beeld en vorm,
Soude hy syns *Isacs* wel, de stronck, vergeten moghen,
Van syne aenstaende Kerk, en 't licht dat yeders ooghen,
Soo schoonen dagh belooft, oft salt hem syn te swaer,
Hem op te wecken, als hy schoon gestorven waer?
Maer wederom siet toe, terwyl gh'u wilt verstyven
Met Gods Almachtigheyt, dat in 't gheheel ghy blyven
Laet syn rechtvaerdigheyt, in 't minste is gheen verschil
Dat God niet doen en magh, dan t'ghene hy niet en wil,
Niët quaed en liefd hy doch, soo fluckx voor s'Hemels schelden,
De Zenvloed d'afgrond koos, de wijd-verloopen velden,
Haer toonden andermael, en *Noah* los van rouw,
Sich met de syne ontsloeg, het dryvende ghebouw.
De doodslaghe werd verbo'on soo strength dat elck mocht beven,
Als ofter snooders niet voor God mocht syn bedreven.
O mensch d'oordpelen Gods op 't nauwilt niet naer en spoort,
't Is een te diepen Meyr, t'en heeft noch grond noch boord,
In soob're wijsheyd doch u selven steld ghelaten,
Verwondert u alleene, om 't gheen noch niet kan vaten
De swackheyd uwes Wets, God heeft hem selfs gheset,
Als die elck Wetten gheeft, en vry blyft van syn Wet.

Hy

OF HET TWEEDE DEEL.

7

Hy is syn eyghen Wet, en vlieght niet snelle veeren,
 Alsins waer heen hem dryft syn willen en begeeren,
 Al 't ghene hy schaft is goed, niet datmen sal vermoen,
 Dat God om 't goeds wil 't goed gehouden is te doen,
 Maer 't goed is alleen goed, om dat het komt te neyghen,
 Van d'hoogste goedheyd selfs, des ghenen die als eyghen
 Rechtvaerdigheyt besit, en van 't volkomen goed,
 Welck 't eygendom van dien men niet ontrecken moet.
 Lichtvaerdich wanen ach! wil hy dan op 't ghesteente,
 Onmenschlijk zyn ghedient met menschelijck ghebeente?
 Wenscht hy Godloofelick als eenen waren God
 Aldus te zyn ghe-eert? ghy Milcon Astaroth,
 Ghy Chamos, ghy ghedrocht, ghy Molochs, u verwachtingh,
 Een lust ist datmen u besmoockt met sulcken slachtingh,
 Dierondom t'brandhout spooft, daer 'twierooch langs afdruypt,
 Die onse vleesch verswelght, en onsen stanck insuyp,
 Die soeter bornen noyt ter Wereld hebt ghevonden,
 Als 't bloed dat ons ontloopt uyt d'opgevlimde wonden.
 Sulckx is niet *Abrams* God, die Heyligh goed en zoet,
 Om onsent wille in 't licht de weerdigh brenghen moet:
 Die bloed-schuld vyand is, die liefst syn werck ten goeden,
 Die tot brand offer eyscht boetveerdighe ghemoeden.
 Ghy zyt het die versteld in Engels aenghesicht,
 Van wreedheyd mynen God en Schepper valsch beticht,
 Die blusschen wilt in my s'gheloofs volmaeckte deughde,
 En my Goods Altaer heet ontwyden, o myn vreughde!
 Myn welgeboorne Soon, Ja Vader van den hoop,
 Van een verkoren volck, u heyl heb zyn beloop.
 'Ken hinder 't niet liefkind! vreest niet dat ick onbeere
 Een Vaderlyck ghemoed, ofte aen u bloed my keere,
 En door so vuyl en stuck en onverdiende wraeck,
 My selfs de volgende eeuw' berucht en kenbaer maeck',
 Ick wil dat van myn doen de Faem ghevlerckt op styghe,
 Dat daer de tydingh af d'aenstaende Wereld kryge.

God is bo-
 ven 't gene
 hy den men-
 schen be-
 weelt.

Al wat
 God doet is
 onberispe-
 lyc ende
 den r'ghel
 allerdenkht.

Verant-
 woordinge
 van de on-
 menselijke
 beweginghe
 dat God met
 geen
 menschlijk
 bloed ghe-
 dient is.
 Zulcx is den
 boesen Gheen
 eyghen.

Anders is
 de natura
 Godes.

Heb zijn
 gnade inge-
 vinghen die
 tot Godloos-
 heyt raden.

Men moet
 zijn ooghe-
 merck heb-
 ben op Isaacs

De Vader
 lijke liefde
 is onver-
 gende.

De

*Bequame
vergelyc-
kinge, nyt-
beeldende
den strijd
derwelcke
daer is tus-
schen de na-
tuurlijcke
borsttoechten
op Abra-
hams Geest.*

*De Gheest
eyndelijck
overwinner
inde Abra-
hams voor-
namen is Go-
de te geboor-
samen.*

*Den nacht
met sodani-
ge anwech-
tingen over-
gebracht
synde, soo
westrecht
hy met zyn
nen soon,
van voorn-
men hem den
Heere op te
offeren.*

*Hy klimt
den Bergh
op.
Seght dat
God hem
den nachts-
offer sal
voorhoen.*

De Pyn, die wederzyds bestormt op 't vlacke veld,
Nu ziddert aen d'een zy, nu weer aen d'ander helt,
Daer eenen wortel kraeck, en schettert voor 't fel weder,
Hier eenen and'ren breekt, hy buygt sich op en neder,
Hy staet en valt al staeg, is 't weer Tyrannen ral,
En hellende weet nauw, wien hy toevallen sal?
Abraham desghelickx bekryght van liefde en yver,
Nu *Isaac* Vader is, nu weer syns Soons ontliver,
Nu heeft de Geest wat wils en dan weer 't vleesch wat bots,
Koud om syn Soon te doen, angh voor 't mishagen Gods;
Ten lesten spreekt hy dus: 't is desen God der Goden,
Die my soo vaeck verscheen, myn schuts-Heer in veel nooden:
't Is dien God die my liefst, ontwyflicke 't is de tael,
Des ghenen, die in anxst my troosten menighmael,
't Kan niet de Satan syn, hoe schoon hy weet te veynzen,
Door 't ommegeen light God te valt in myn ghepeynsen,
Ick voele in my sijns Gheests onsenelycke kracht,
Zyns inspraecks leerlyckheyd verlet steeds myn ghedacht;
God van myne handen eyscht dit offer hem ter eeren,
Ick moet ('t magh gaen soo 't wil) aen zyn bevel my keeren.
Nauw dwynt de duyfternisse, oft 't windeken versucht,
En maeckt in 't boom-ryck wout een koel en zoet gherucht,
Terwyl de morgen-roode haer opsmuckt ciert en peerelt,
Om bet haer schoonheyds glants te toonen al de wereld,
En om te beter noch den douw die light ghespreed,
Te distilleren lanckx de soome van haer kleed.
d'Oud-Vader met haer ryst en vind sich al eer langhe,
Naer een driedaeghsche reyse aen Cedrons groene stranghe,
Besichticht d'Heyl'ghe Berg, en bevende en benout,
Styght opwaerts met zyn Soon, beswaert met t'offer-hout:
Myn Vader seght het kind (denckt hoe hem t'hert beklemmet)
Hier is wel t'drooghe rijs, 't vuur en de scherpe lemmet,
Maer t'offer-Lam ons schóort, klimt op myn weerde beeld:
Klimt op seght *Abraham*, de rest den Heer beveelt.

Maer

OF HET TWEEDE DEEL. 9

Maer nauwelickx heeft noch t'onnoosel Schaep den hoogen
 En steylen top des Berghs beslaghen met zyn ooghen,
 Oft *Abram* t'hert ontfincckt, en even als het nat
 Eens nieuwen soeten Wyns, die bobbeligh in 't vat,
 Soeckt locht en adem-tocht, in 't eynde ontlafst sich selven,
 En spuyt de schuym en spon aen s'Kelders hoogh ghewelven,
 Braeckt eenen rooden stroom, dat t'vloersel wyd en veer,
 Bespoelt light en beschuymt, ghelyck een staende Meer:
 Soo vind hy sich ghesteld, soo flux hy hoord vermanen,
 Van Vader en van Soon, t'oogh d'opghehouden tranen,
 Stantvasticheyd te spyt, langhs t'aenzicht bigglen doet,
 d'Hebree spreeckt by hem selfs met een beancxft ghemoed,
 (Want hy zyn hertzweer noch voor *Isac* wil verschuylen)
 En eyndlick berst aldus syn droefheyd uyt met huylen:
 Ellendigh schouw-tooneel! Ach wreeden arm alree!
 Ghy met de Tourts dan blaectt, en t'Yser scherp van snee,
 Die blaect'ren sal myn hert, die *Isacx* tyd sal korten,
 Die myner Zielen Ziele, en 'tbloed myns bloeds sal storten:
 En ghy rampsaligh kind, gy draeght vast, dat ghy steent
 Den rijch-bosch, die verdoen sal kraeckende u gebeent:
 En die om s'Vaders meer, als om uwe eyghen vlekken,
 Den Priester sult en 't Lam eens selven offers strecken.
 O ongheluckigh kind! ô Vader sonder God!
 Met eenen sonder heyl. Ach! ach! wat wreeder lot!
 Ons in dien afgrond stoot, waer in ick al t'ellendigh,
 Om vroom te syn voor God, my toonen moet soo ichendigh:
 Om toonen myn gheloof, moet ick 't te buyten gaen,
 Om Godes Soon te syn, moet ick myn Soon verlaen,
 Te strengheyn Vader syn, en sal myn smert ghenesen,
 Ick magh syn Vader niet, noch hy myn Sone wesen,
 Hy stijght vast nietemin, en klimmende bestaet,
 Als door 't gheloof vertroost, t'ontfronsen syn ghelaet:
 Ghelyck de *Silvre Sterr*, die naulijckx uyt de baren
 Ghewasschen synde, al meer haer voorhoofd op gaet klaren,

*De werf-
 linge van de
 natuerlijke
 genegen-
 heyt teghen
 het gheloo-
 ve, ende
 want
 vleesch te-
 gen de geest
 vange in
 Abraham
 op niens aen.*

*Hy beklaget
 syn ende
 zijns Soons
 ellende.*

*Hy kan niet
 vereenighen
 sijn gene-
 genheyt tot
 Isac, en sy-
 nen juer
 nassins God.*

*De Geest en
 het voorne-
 men van Go-
 de te geboor-
 samen ne-
 men de over-
 Hy bawt.*

*Isaac ver-
siet t'welcke
he in Abra-
ham ver-
mient de
werfelinghe
van zijn ge-
negenheyt
zeghen sijn
geloue.
Het was
veel eer
Abraham
als Isaac, die
welcke die
alles voor-
felde syne
ghedachten
waer in de
negenenhe-
den steden.
Wat de So-
ne teghen
den Vader
magh gesty-
 hebben, oft
liever was
Abraham
sich selfs
van synen
Isaac voor-
gheselt
heeft.*

*Ten heeft
gheen quade
dome ghe-
weest.*

Hy rust t'hoogh Altaer toe, met rijst hy 't plat belast,
En bind al soetelyck syns soons beyde armen vast.
Myn Vader roept het Kind, myn Vader, ô! myn Vader,
Hoe dus, hoe wendy dus u aenschyn lanckx hoe quader?
Waer toe dient dit bedryf? ô! Vader segget myn,
O felheyd noyt ghehoord! sal dit de middel syn,
Waer door ghy leven sult in myn nakomelingen,
Die heldisch eenmael dees' Provinciën sullen dwinghen?
Waer door ick heylighlijck met sterffelycke Go'on,
De Wereld vullen sal met Sterren s' Hemels thron,
Son - Waghen schoone Koets, die ryck syt van Robynen,
Dit eyslyck schouw-spel vlied, houd op van meer te schynen,
Verschuylt u in het Meyr, Abraham dan alleen
Maeckt (*Isac* uytgheseyd) syn goodheyt elck ghemeen.
Den grooten Abraham in wreedheyt van manieren,
Salt wilde - Swijn, de Beyr, en woeste Tyger dieren,
Dan wyd te boven gaen, helaes! aenschout hoe vreemt
Hy d'ooren voor my sloopt, en nergens acht op neemt,
Als op syn bloedigh stuck, oft welck onnoosel wesen,
De Moorder van syn kind schynt s'hooghstens straf te wesen.
De gheen die aen syn bloed hem selven schuldigh maeckt,
Vertwyffelt oft hy oock in Goddeloosheyd raeckt,
Myn Vader leent my t'oor niet, niet dat myn begeeren,
Is met een langh sermoon u gramschap af te weeren,
Mayt stoutelyck ter neer, 't by u ghesayde graen
Komt, komt, wilt dien ghy liefst dit leven vry ontslaen
Drenckt met myn bloed dees zo on, die dus te samen hanghen,
Vermits myn dood u lust, ist sterven myn verlanghen
Alleenlyck maeckt my dienst, waer in ick heb verschuld
Soo grouwelycken dood, hebbe ick wel oyt ghevuld
Met doodlyck Aconith u sehotel, myn behoeder
Oft met vergif verhaest de daghen van myn Moeder
Oft aenghespannen met u vyand op syn eysch
Als hyt aen my versochte, ô Goddelyck Palley's

O Hey,

OF HET T W E E D E D E E L.

11

O Heylich Hemelfch huys, ghewickt op weder-fyden,
 Soo fulck een misdaed oyt-myn vroom ghedacht ontwyden,
 V Poorten voor my fluyt, en weert rechtvaerdelyck
 My, wt der Engelen Choor en 't onvergankelyck ryck:
 So 't gheen van desen is, doet my ten minsten weten,
 O Abram! (want ick u voorts Vader schroom te heeten)
 T'ghene ick hebbe aenghegaen, waer mede o! droeve saeck,
 Ick u slacht-offer ben, en u myn moorder maeck:
 Ververscht in myn ghedacht die misdaed, eer ick sterve,
 Op dat ick neffens God myn soen aen u verwerwe,
 Van sulcken snooden stuck, en by u selven ghy
 Vernoecht hier blyft, en ick ontslaghen overly.
 Myn Soon tot dese straffe en fydy niet verkoren,
 Noch by uwe eyghen schuld, noch by uws Vaders tooren,
 Den Heere ist, die u roept, die niet wil, dat ghy d'aerd
 Al quelende betreed: dat van een Heyden t'swaerd
 Den draed uws levens kerve, en uwe leucht verrassche,
 Oft dat een vuyl ghesmoock u lyf verkeere in' assche,
 Maer dat int Heyligh vuyr u ziels en gheeft verscheen,
 Met een devoten reuck, met opghedraghen e'en.
 Wat vreesdy doch myn troost, myn vreughd, die thert my stelet?
 Wat vreesdy myn vermaeck, d'Onstertycke bevelet:
 T' betrachten is onse ampt, en niet t' na speuren, hoe
 T' kan mooghlyck syn, dat hy d' Scepters spruyten doe
 Wt u vermehwt stof, oft hoe dan uyt u lenden
 T' licht der gherechticheyd syn stralen ons sal senden,
 Die Bergh en rotz vermaelt met synen yfren staf:
 Syn Weten d'Hemel geeft, dit aerdryck en t'helfsch graf.
 Want die u wonderbaer ter Wereld bracht in 't leven,
 Kan spyt natuers beloop, u we'er een wesen gheven,
 T' welck t' eerst wijd overtreft: de macht ontbreeckt hem niet,
 Noch midlen, om syn velck te lossen uit t' verdriet.
 T' roer deser Wereld is syn wijsheyt, hel van klaerheyt,
 Hy is in myn ghedacht niet minder als in waerheyd.

*Het is God
 wel bekend.*

*Hy heeft
 aen syn Zoon
 der de doot
 niet ver-
 schult.*

*Abraham
 voldoet noch
 Isaac, noch
 zijn natuer-
 lijke gheneg-
 enicheyt, yet
 een Heyligh
 overnemen,
 van te ghe-
 hoorsamen
 den ghenen
 die het alse
 belijst.*

*Men moet
 Gods niet
 vragen
 waarom hy
 het alse
 wil.*

*Hy is mach-
 tigh zijn be-
 lasten te
 volbreken,
 hy is wijs en
 over sulcks
 sal hy de
 middelen
 kennen vin-
 den, waer
 door hy de
 waerheyt*

311

B 2

Myn

van zijn be-
loften sal
vast maken.

Isaac stemt
met Abra-
ham, in de
wille Gods:
Treffelijk
geloove van
deze twee
dienstknec-
ten des Hee-
ren.
Vermeerde-
ringhe van
Isaacs' gelo-
ve.
Beschryvin-
ghe van het
ware gelo-
ve, en van
de schoone
vruchten
des selfs, in
het herte
der wiver-
hoorne, haer
God onder-
worpends,
ende hem
meer lieven-
de, als haer
selven.
Schuldige
plicht des
kinderen
Gods.

Myn goed', myn soete kind, u goedheyd al te goed,
En soeticheyd de rouw' vernieuwen in 't ghemoed,
Verwaren myn verlies, en syn als heete tanghen,
Die my het inghewand toenypen en verpranghen:
Myn Soon, die niet myn Soon, maer voortaan Godes syt,
Ontfanght de leste kus, en t' oorlof voor altijd.
Wel aen, vermits t'God wil en ghy myn Vader mede
Sulcks wilt, soo wil ick 't oock, ô! voor my niet soo wreede,
Als eerelycke dood, u komste niet vertreckt,
Ik sie den Hemel op, God my syne hand uytstreckt.
t'Sa laet ons t'hemwaerts spoen, en manlick onverflagen,
Een overgaende onweer, en swaer tempeest verdraghen;
Wat vreesdy defen slag, hoe Vader swichty nu?
Och weent noch schreyd niet meer, *Isac* is niet meer u,
Hy was Gods eygendom, voor d'aenvangh van zijn leven,
Toelatende u t'besit alleenlick is ghegheven.
Wat aersfeldy te rugh, op 't kroonen van een stuck,
Soo lofslijk, soo beroemt, dat mynen neck het juck,
Daer God my meed belast, affschud' met t'uwe t'same,
En ick zijn woord alsoo vrymoedich ghehoorsame?
Waer wil ick hem ontvlien? den Hemel is syn stoel,
D'aerd syner voeten banck, en d'onverlichte poel,
Daer de rampsalighe in voor s'Duyvels wreedheyd swichten,
Ist doel, waer in hy spilt van synen toorn de schichten.
Myn heyl, myn hooghste goed alleen ick uyt hem schepp',
Syn Altaer is alleen de vrijheyd, welck ick heb.
Helaes! u weenen stilt, dees' zo'on gheen tranen willen,
Soo seer als menschen bloed, om haren dorst te stillen;
t'Slacht-offer, en de geen die 't vuyr sal steken aen,
Door noodwangh synghedruckt, sich eens hier van t'ontslaen:
Laet ons betoonen dat wy leerden onse zeden,
Ghy in des hooghstens Schole, ick in d'uwe, en dat heden
Syn Woord, dat alles schiep, dat alles stiert en ment,
Des Heyl'gen saecke uytvoert, den qua'en plaeght met ellend:

Die

Die meer syn zaed bemind, als God verdient alrede,
 In 't huys der kindren Gods te missen syne stede:
 En die Gods Acker-veld wil bouwen, is verplicht
 Hem nimmermeer te bien een weygrigh aenghesicht.
 De Vader dus versterckt, verfrischt syn treurigh wesen,
 En roept ô *Abraham!* schept moed, en wilt niet vreesen,
 De Wereld, Adam, t'vleesch syn in u t'onderbracht,
 De Geest, t'Geloove, en God syn noch uws levens kracht.
 O God, door uwen Geest, geeft dat s'gheloofs vertrouwen,
 Myn hand verselle, oock dat van verre ick maghaenschouwen,
 Des waren *Isacx* beeld, en dat t'slacht-offer soet,
 En d'Offraer moghen syn ghewasschen in syn bloed.
 Noch naulijckx eyndicht hy, oft om den slaghe te gheven,
 Heeft hy met macht alree den Sabel opgeheven,
 Oft s'alderhooghtens stem komt donderende voor
 Dit schouw-spel, en verlet syn Gheest, syn hand, en oor:
Abraham t'is ghenoech, houd *Abraham*, laet blyven,
 Herscheyd, herscheyd u stael, k'wil niet uw soons ontlyven,
 'Khebbe een volkomen proef van u Godsvruchtigheyd;
 Voor't doen neme ick de wil, die daer was en bereyd.
Abraham looft den Heer', t'slacht-offer vande koorde
 Ontslaet hy op den velde, en aen den selven oorde,
 Hy seltsaem eenen Ram met d'hoornen vind verlet,
 Met welckers bloed devoot hy 't groenende Altaer smet.
 t'Gheweldighste helden stuck, dat t'edelfte ghemoed,
 Der dichters oyt verdichte, u daden wijcken moet,
 En dese Wet, die d'hand uws afkomsts voor sal schryven,
 Sal nauwe een slecht verhael syn van u stout bedryven.
 Een ander roem, die't lust, u overwinnende hand,
 V onghedempt gemoed, u goedheyd, u verstand,
 En u rechtvaardigheyt, die d'onbesnedene eeren,
 Myn swacke scheepken schroomt op die Zee te laven:
 Myn dicht sal u *geloof* niet in 't gheheel verbre'en;
 Maer d'honderderley vrucht, by haer gheteelt, versche'en;

B 3

Ick

Abrahams overwinninghe, ghebeert en verhercke door synen soen Isac. Zijn Gebede.

Zijn spreke te ghehoorfaembryt.

God verklaert hem het overblyfsel van syn verborghen wille. Abraham looft den Heere, en offert hem een wonderlijc toegesmaeten Schaepe. Abrahams geloove heeft nye boven alle andre gaven die hem de Heylige Gheest heeft nuytgedeele.

Ick wil geene and're stof, dese hebbe ick uytghesondert,
 Noch eer als melden ick't, wil aensten als verwondert.
 Slaet Heydenen de bla'en op van u Boecken vry,
 Verhaelt in 't langhe en 't breede u kinder-moordery,
 Op d'Altaers van u Go'on, haelt op u schrijfspampieren,
 V Tempelen doorloopt, en midt door d'offervyeren,
 Die uyt vermaerdheys lust u Vadren blaeecken de'en,
 Onmoogh'lijck ist, dat ghy my wyfen mooght sulck een
 Beeld van Gods vruchticheyd, daer't luek soo stryd tentoone;
 Daer Vader en daer Soon, min Vader blyckt en Sone:
 Daer d'yver van een mensche, en Gods medoogentheyd,
 D'een d'ander om den krans in vrundschaps plicht ontfeyt.
 D'eene offert zyn gheslacht, uyt nood en dwangh den Goden,
 Een ander om, met syn onnoosel kind te dooden,
 T'ontsterflicken syn naem, een ander voor de schrick
 Van 't dreygende onghewal, een ander dat hy schick
 Nae't oude exemplaer van s'Lands ghewoont syn zeden,
 Die ons t'ghesicht verblind, die wreedelyck de reden
 Wt haren setel stoot, en die gheveynst verveelt,
 Dat sondigende men s'deughds personagie speelt.
 Maer syns selfs over-Heer wil *Abram* te dier stonde,
 Op't eenfaem steyl gheberght begaen een vleck en sonde.
 Afgryfslyck voor d'Hebreen, en noch ter selver tijd
 Als d'Hemel gaef-rijck hem heeft mild ghebenedijdt:
 Ontsegt natuer ten strijde, en yvrigh op de beenen,
 Verdoende synen Soon, bekrijgt sich selfs met eenen.
 Mijn konst-Goddin, die niet u Dichters t'voorhoofd fier,
 Op den Parnas' omvleekt met broosen Lauwerfier,
 Maer op't doorluchtigh blauw van s' Hemels volderingen,
 V pruyck met groene bla'en gaet kranffen en omringhen,
 Zeght wat gheheymenis (want 'tis u naeck en bloot)
 Verschuylt dese Heyl' gheschotte, o! Duyvel, sonde en Dood
 Ontsteldy niet van' anxst, van' spijt te rugge vliende?
 Hier uwen onderganh naeckt afgeschildert siende?

Dat

*De wroede
 mensch ver-
 dicke Gods-
 diensticheyt
 der Heyde-
 nen, dewelce
 ke bare kin-
 deren den
 Duyvel ge-
 offert heb-
 ben, en be-
 hoort him-
 mermeer
 met Abra-
 hams verge-
 leken te
 worden.
 Onderscheyt
 tuschen der
 ongeloviger
 ende Abra-
 hams offer-
 hande.*

*Procht van
 onse verdo-
 emicheyt.*

*De offer-
 hande van
 Isac, is ghe-
 weest een
 schadewe
 van het*

Dat met ghespannen boogh, Godt op u mickt ghewis,
 Dat *Isac* t'recht Patroon uws overwinners is.
 Beyds sijn sy wel bemind haers Vaders eengeboren,
 Beyde Heyl'ghe stichters van twee volck'ren uytverkoren:
 Van Heyl'ghe Vaders beyds, sy troffen beyde haer hout,
 Onnosel, stemmeloos, ootmoedigh, en niet stout,
 Gheknevelt sijnse beyde, en beyde sijnse onschuldigh,
 Van hare Vad'ren beyds, ter dood gheschickt gheduldich,
 Op Sions Heyl'ghen bergh, die hoogh en heerelijck,
 Ons als een ladder streckt nae't eeuwigh Hemel-rijck:
 Ons t'Paradijs ontsluyt, daer Adam wt most vluchten,
 En voortbrenght s'levens Boom, met sijn heyl rijcke vruchten.
 T'is waer, dat Christus sterft, en *Isac* overschiet,
 Vermits sijn sterflijckheyd tot ons verlossingh niet
 ghenoechsaem was, voor Gode, ons misdaed veel te snoode,
 Was een vele eed'ler bloed en eeuwigh zaed van noode.

ware onbes-
 vlesste Lam,
 te weten
 Christus Je-
 sus.
 Verghelij-
 kinghe, ende
 overeen-
 stemminghe,
 tusssen
 Christus
 ende *Isac*,
 tusssen de
 waerheyt
 ende de
 schadewe.

Onderfijnt
 tusssen
 d'e'en en
 d'andere oft
 verhande.

Tot den Dichter der sichtelijcker Rijm-konst.

Dichter, laet de <i>Kypters</i> snaren/ Ghp doet onse tanden watren/ Mae dijn <i>Hepl'ghe</i> rijmerij. So moeten Poëtiseren, Goddelijken Bartaeren, Schoutwen alle Dotterij.	Als de <i>Const</i> met supbe handen/ Bloepen magh in onse Landen/ Dozt sy dooz d'en Geest gloont/ Die den Dichter der Hebruten/ Salmen doet / van eulw tot eulwen/ En hem ewigh koningh kjoont.
--	--

Deus Providebit.

